

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **Фінансового менеджменту та фондового ринку**

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Баранова В.Г.
(підпис)

“ ___ ” _____ 2020_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
за магістерською програмою професійного спрямування
Корпоративні фінанси

на тему: «Управління джерелами фінансування підприємства»

Виконавець:

студент 64 гр. факультету **ФФБС**

Кожин Дмитро Олександрович

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна суть та класифікація джерел фінансування підприємства ...	6
1.2. Структура джерел фінансування діяльності підприємства	12
1.3. Механізм управління джерелами фінансування підприємства.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ - ПРИЛАД».....	29
2.1. Оцінка та аналіз основних показників діяльності ТОВ «ТЕЛЕКАРТ - ПРИЛАД».....	29
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства ТОВ «ТЕЛЕКАРТ - ПРИЛАД».....	39
2.3. Аналіз джерел фінансування ТОВ «ТЕЛЕКАРТ - ПРИЛАД» та оцінка ефективності їх використання.....	52
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТЕЛЕКАРТ - ПРИЛАД».....	60
3.1. Економічне обґрунтування оптимізації структури капіталу ТОВ «ТЕЛЕКАРТ – ПРИЛАД».....	60
3.2. Напрямки підвищення ефективності використання джерел фінансування ТОВ «ТЕЛЕКАРТ – ПРИЛАД».....	66
3.3. Прогнозування фінансових ресурсів діяльності ТОВ «ТЕЛЕКАРТ - ПРИЛАД» шляхом використання економіко-математичного моделювання .	69
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

Актуальність теми. Для успішного функціонування на споживчому ринку підприємству необхідна дієва ефективна комплексна система управління його діяльністю. У цьому контексті значним і суттєвим для підприємств є ефективний вибір джерел фінансування, які є невід'ємною складовою діяльності підприємства.

В умовах нестабільної ситуації в економіці державі, підвищеної конкуренції серед підприємств тощо, підприємства змушені шукати найбільш вигідні або нові джерела фінансування на ринку капіталів для здійснення своєї діяльності. У цьому і полягає актуальність обраної теми.

Теоретичні засади джерел фінансування були відображені в роботах таких відомих науковців, як Бірман А. М., Сичов Н.Г., Е. Нікбахт, І.О. Бланк, О.М. Бандурка, І.В. Зятківський, О.О. Терещенко, О.С. Філімоненков та інші.

Вивчення опублікованих праць і практики господарської діяльності свідчать про недостатнє висвітлення принципово важливих питань, пов'язаних з формуванням ефективної політики джерел фінансування з урахуванням специфіки підприємств. Дотепер залишаються недостатньо розробленими критерії та система показників оцінки ефективності фінансування підприємств, а також питання з визначенням оптимальної структури джерел фінансування.

Мета дослідження. Головна мета даної роботи - проаналізувати організацію і ефективність формування джерел фінансування підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад», виявити основні проблеми в управлінні фінансовими ресурсами і дати рекомендації по удосконаленню напрямків ефективного використання фінансових ресурсів.

Відповідно до сформульованої мети було визначено і вирішено комплекс теоретичних, науково-методичних і практичних задач:

- визначити сутність, склад та структуру джерел фінансування підприємства;

- вивчити основи формування фінансових ресурсів підприємства;
- оцінити та проаналізувати фінансовий стан підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- дослідити динаміку і структуру джерел фінансування підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- проаналізувати ефективність використання власних та позикових коштів підприємства;
- розглянути оптимізацію структури джерел фінансування підприємства;
- обґрунтувати напрямки удосконалення системи управління джерелами фінансування підприємства.

Об'єктом дослідження є економічні процеси, що відображають особливості ефективного використання фінансових ресурсів та їх формування підприємством.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та практичних аспектів формування фінансових ресурсів підприємств.

Методи дослідження. У роботі для вирішення поставлених задач було використано наступні методи: монографічний – для вивчення та теоретичного узагальнення сучасних наукових досліджень з питань управління джерелами фінансування підприємства; порівняльний аналіз – для зіставлення фактичних даних діяльності підприємства різних періодів; графічний – для наочного відображення результатів дослідження; абстрактно-логічний метод – у процесі формування теоретичних узагальнень та висновків.

Інформаційною базою дослідження виступають нормативно-правові акти, що регламентують організацію фінансової діяльності підприємств; Інтернет-ресурси; монографічні, періодичні та довідкові публікації; фінансова звітність ТОВ «Телекарт-Прилад»; результати власних досліджень і розрахунків.

Матеріали дослідження були висвітлені на IV Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених

«Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами» (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2020 рік.)

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

У першому розділі роботи вивчаються та систематизуються поняття та терміни щодо сутності джерел фінансування підприємств. Для цього досліджуються наукові джерела, які займаються питаннями управління джерелами фінансування підприємств, аналізується велика кількість різних точок зору різних науковців. У другому розділі проводиться аналіз фінансової діяльності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад»: аналізуються основні показники фінансової діяльності, оцінюється структура капіталу і фінансових ресурсів, та фінансовий стан підприємства у цілому. В третьому розділі спираючись на проведений аналіз діяльності підприємства розглянуті заходи щодо вдосконалювання управління джерелами фінансування підприємства. Обґрунтована їх ефективність.

ВИСНОВКИ

В цій роботі були розглянуті сучасні теоретичні аспекти, які стосуються теми диплому. Для одних підприємств найбільш вигідною можливістю є використання внутрішніх джерел фінансування, а для інших – зовнішніх. Але кожне підприємство має можливість самостійно вибрати схеми і джерела обліку, які йому вигідні і які залежать від форми організації господарської діяльності підприємств. Основними напрямками вдосконалення джерел фінансування на підприємстві можуть бути зменшення обсягу активів, а саме зменшення дебіторської заборгованості та своєчасне погашення кредиторської заборгованості.

В результаті розглянутих варіантів фінансування підприємства можна відзначити, що політика оптимізації структури капіталу спрямована на збільшення частки власного капіталу, що забезпечило б стабільну фінансову діяльність підприємства. Фінансування може бути покращено за рахунок внутрішніх методів, за рахунок зниження витрат, раціоналізації використання коштів, а зовнішні методи – за рахунок залучення позикового і залученого капіталу. Ефективність фінансової діяльності товариства повинна ґрунтуватися на раціональному, економічному використанні фінансових ресурсів.

Таким чином, на підприємстві можуть бути різні альтернативи залученню капіталу. Звичайно, не можна давати однозначні рекомендації щодо вибору тієї чи іншої форми фінансування. В одних випадках фінансові ресурси повинні формуватися за рахунок збільшення власного капіталу, в інших – на основі залучення додаткових кредитів. Для одних підприємств вигідніше використовувати внутрішні джерела фінансування, для інших – зовнішні.

Основними напрямками удосконалення джерел фінансування на підприємстві може бути зниження величини активів, а саме зменшення дебіторської заборгованості та своєчасне погашення

кредиторської заборгованості. Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. До тих пір, поки розмір додаткового доходу, який забезпечується залученням позикових ресурсів, перекидає видатки на обслуговування кредиту, фінансовий стан суб'єкта господарювання залишається стабільним.

Проаналізовано ряд факторів та чинників, які безпосередньо впливають на діяльність, фінансову стійкість та джерела фінансування ТОВ «Телекарт-Прилад», серед них можна виділити такі показники : основні фінансові показники, ділової активності, фінансового стану та стійкості, автономії підприємства, показники, які формують джерела фінансування, майнового стану, ліквідності, рентабельності та ін.

Ці показники висвітлюють ряд проблем, які має підприємство, це саме: фінансові ризики компанії, її платоспроможність, формування джерел фінансування, які безпосередньо пов'язані з фінансовою стійкістю, тощо. Аналіз всіх отриманих даних проводився за допомогою форм фінансової звітності, а саме: Ф1 «Баланс», Ф2 «Звіт про фінансові результати», Ф3 «Звіт про рух грошових коштів», Ф4 «Звіт про власний капітал» за 2017-2019 роки. Було запропоновано сучасні аспекти та підходи стосовно вирішення цих питань, висвітлено ряд факторів, які впливають на нормативне значення показників, та надані поради щодо поліпшення стану та діяльності підприємства.

Залучений капітал значно перевищує власний капітал та темп його приросту більший за відповідний темп приросту власного капіталу, що є негативним явищем і як результат призводить до втрати рівня фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт фінансової автономії має дуже низьке значення, а саме в 2018 в порівнянні з 2017 зменшився на 0.072, а в 2019 в порівнянні з 2018 збільшився на 0.023, це свідчить про високий рівень ризиків і низьку стійкість компанії в середньостроковій перспективі.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу більш менш стабільний, але теж виходить за рамки нормативних показників, він збільшився на 0.072 в 2018 в порівнянні з 2017, та зменшився на 0.023 в 2019 в порівнянні з 2018, це також свідчить про те, що рівень фінансових ризиків також є високим.

Коефіцієнт фінансової залежності показує, що компанія ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД» зменшує свою фінансову залежність в порівнянні 2019 та 2018 роками, а саме на 0,5, але показник відходить від нормативних значень, тому знову можна зробити висновок про те, що фінансової ризики компанії знаходяться на не прийнятному рівні.

Розрахунок коефіцієнта співвідношення позикового і власного капіталу показує нам, що залучений капітал значно перевищує власний капітал, він знов ж таки відходить від нормативного, в 2018 зростає в порівнянні з 2017 на 1.268, та зменшується на 0.498 у 2019 р. Це все свідчить про те, що підприємство може втратити фінансову стійкість.

Розглянуто та вибрано певні методи поліпшення структури капіталу, додатково проаналізовано певні показники, які показують для аналізованого підприємства якою буде оптимальна структура джерел фінансування, як доцільно буде відповідне використання співвідношення власного та позикового капіталу. Результати проведеного дослідження також свідчили, як залучення кредиторської заборгованості впливає на фінансову стійкість підприємства. Також було зрозуміло завдяки чому формується фінансова структура капіталу ТОВ «Телекарт-Прилад».

З аналізу показників було виявлено порушення, які можуть призвести до фінансової нестабільності, порушення платоспроможності та великих фінансових ризиків на ТОВ «Телекарт – Прилад», тому запропонуємо певні заходи, які можуть цьому запобігти, а саме :

- Якщо платоспроможність вже порушена, то бажаним заходом є вкладання додаткових коштів власниками або залучення стороннього інвестора. Якщо ж ліквідність компанії в нормі, і вона здатна збалансувати вхідні і вихідні грошові потоки, то заходи щодо підвищення стійкості компанії можуть бути не терміновими. Для цього компанія може, наприклад, реінвестувати отриманий прибуток протягом наступних кількох років.
- необхідно шукати шляхи залучення додаткових позикових коштів, але це необхідно робити тільки в разі очікуваного підвищення рентабельності інвестицій (або власного капіталу). Якщо кожна залучена гривня коштів дозволить генерувати фінансовий результат вище вартості використання позикових коштів, то така дія є доцільною.
- Залучати додаткові позикові кошти кредитних організацій, банків, інших підприємств і т.д. Це дозволить активізувати виробничу і збутову діяльність, що призведе до збільшення фінансового результату роботи компанії або дозволить досягти інших цілей.
- Збільшувати суми власного капіталу. А це наприклад: реінвестування прибутку, додаткова емісія акцій, емісія облігацій (на період більше року), отримання кредиту від банку, отримання кредитних коштів від інших підприємств і т.д.
- залучати кошти власників або інвесторів, реінвестувати прибуток у роботу компанії і т.д. Якщо є можливість інтенсифікувати діяльність, то бажано залучати додаткові позикові кошти.

Впровадження запропонованих заходів дасть змогу підвищити виробничий потенціал підприємства, тобто розширити перспективи його розвитку в майбутньому і зберегти позитивні тенденції зростання ринкової вартості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антипенко Є., Корогодська А. Підвищення фінансової стійкості підприємства : підруч. Київ : ЦНЛ, 2011, 89 с.
2. Александрова Н.Н, Стратегічний менеджмент : підруч. Київ : Ника-Центр, 2004, 98 с.
3. Балабанов И. Т. Основи фінансового менеджменту : підруч. Москва, 2000, 528 с.
4. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: підруч. Вип.2. Київ: Эльга, Ника-Центр, 2004, 656 с.
5. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент. Підруч. Київ: Ніка – Центр, 2008, 208 с.
6. Близнюк О.М., Горпинченко А.П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємств: *Вісник Міжнародного Слов'янського університету. Сер. «Економічні науки»*.2012. №2. С. 52-58.
7. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств. Підруч. Київ : ЦНЛ, 2005, 192 с.
8. Вороб'єв Ю.Н. Фінансовий менеджмент: Навч. посібн. Сімферополь: Таврія, 2007, 632 с.
9. Войчак А.В., Камишніков Р.В. Конкурентні переваги підприємства: сутність і класифікація. Підруч. Київ: ЦНЛ, 2005, 231 с.
10. Гурнак О. В. Кількісна оцінка ризику структури капіталу підприємства. *Вісник «Актуальні проблеми економіки»*. 2007. № 5. С. 99-104
11. Джерела фінансування підприємства URL: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67110.doc.htm (дата звернення 03.11.2020)
12. Загальна інформація про компанію «Телекарт-Прилад» URL: <https://telecard.com.ua/uk/pro-kompaniiu> (дата звернення 04.11.2020)
13. Зятковський І.В. Теоретичні засади фінансів підприємств. Навч. Пос. : *Фінанси України*. 2000, 101 с.

14. Захарченко В.О. „Систематизація методів оцінки фінансового стану підприємства : Навч. Пос. К.: МАУП, 2005, 177 с.
15. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. К.: МАУП, 2001, 152 с.
16. Кравчук О.М, Лещук В.П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Навч. Пос. Київ : «Центр учбової літератури», 2010, 504 с.
17. Квасницька Р.С. Причинні чинники динаміки цільової структури капіталу підприємств як потенціал підвищення ефективності їх підприємницької діяльності // *Вісник Львівської державної фінансової академії: Збірник наукових статей*. Львів 2005. № 7. С. 152-159.
18. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз. Підруч. К.: Центр учбової літератури, 2016, 392 с.
19. Ковалев В.В. Курс фінансового менеджмента: навч. посібник М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008, 448 с.
20. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. Підруч. 2000, с.267.
21. Кудряшов В.П. Фінанси: Навч. пос. Херсон: Олді-плюс, 2002, 352 с.
22. Кобилецький В. Р., Коефіцієнт концентрації позикового капіталу *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»* URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/264-koefitsient-kontsentratsiji-pozikovogo-kapitalu> (дата звернення 09.11.2020)
23. Кобилецький В. Р., Коефіцієнт концентрації позикового капіталу *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»* URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/349-koefitsient-finansovoji-stijkosti> (дата звернення 09.11.2020)
24. Лапіна І. С., Гончаренко О. М. Фінансовий менеджмент. Підруч. за заг.ред. І.С. Лапіної. Одеса: Атлант, 2016, 313 с.
25. Лапіна І.С., Домбровська С.О. Застосування системного підходу в управлінні фінансовими ресурсами підприємства. Теорія і практика сучасної науки (час. І): *матеріали II Міжнародної науко-практичної конференції м. Київ, 15-16 червня 2017 р.* Київ: МЦНД, 2017. С. 32-34.

26. Лапіна І. С., Домбровська С. О. Структура капіталу підприємства: сучасні проблеми та парадигма розвитку : монографія. Харків, 2020. 256 с.
27. Ломачинська І.А. Формування джерел фінансового забезпечення розвитку суб'єктів малого підприємництва . *Вісник ОНУ імені І.І. Менчикова* . 2012. Вип. 3-4. с. 37 - 43.
28. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Навч. пос. К.: КНЕУ, 2001, 56 с.
29. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. К.: Вища школа, 2003, 333 с.
30. Організаційна структура підприємства URL: <http://modeling.at.ua/publ/10-1-0-54> (дата звернення 08.11.2020)
31. Осипов В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. пос. 2-ге вид. доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2001, 240 с.
32. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Підруч. Тернопіль: Економічна думка, 2001, 454 с.
33. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. Посіб. К.: Знання, 2004, с. 133-134.
34. Типи організаційних структур URL: https://www.vuzlib.su/men_1_kneu/4-4.htm (дата звернення 08.11.2020)
35. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2013, 554 с.
36. Устенко О.Л. Экономика предприятия: Метод. пособие. 3-е изд. испр. К.: МАУП, 2000, 44 с.
37. Поддєрьогін А.М . Фінанси підприємств: Підруч. К.: КНЕУ, 2004. 546 с.
38. Стоянова М.И. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник М.: Изд-во „Перспектива”, 2007. 656 с.
39. Федосов Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2009. – 320с.

40. Кірейцева Г. Г .Фінансовий менеджмент: навч. посіб. за ред. проф. Київ: ЦУЛ, 2009, 496 с.
41. Філімоненко О.С. Фінанси підприємств: Навч. Пос. К.: МАУП, 2004. 328 с.
42. Шморгун Н.П., Головка І. П. Фінансовий аналіз. Навч.посібник К: ЦНЛ, 2006, 266 с.
43. Ю.С.Цал-Цалко Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч.посібник. Київ: ЦУЛ, 2011, 360 с.